

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้ถูกกล่าวหาในปัจจุบันไม่เป็นวัตถุแห่งการซักฟอกหรือเป็น “กรรมในคดี” (Prozess – Objekt) อีกต่อไปแล้ว หากแต่เป็น “ประธานในคดี” (Prozess – Subjekt)¹

การดำเนินคดีอาญาแต่เดิมนานาประเทศใช้ระบบไต่สวน ระบบนี้ไม่มีการแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี ออกจากกัน ในองค์กรในการดำเนินคดีอาญาที่ต่างหากจากกันเป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งสองดังกล่าว ผู้ถูกไต่สวนมีสภาพเป็นเพียงวัตถุแห่งการซักฟอกในคดีเท่านั้น ทำให้หาความเป็นกลางจากผู้ไต่สวนยาก และการที่ผู้ถูกไต่สวนมีสภาพเป็นวัตถุแห่งการซักฟอก ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกไต่สวน เพราะไม่มีโอกาสเพียงพอที่จะแก้ข้อหาหรือต่อสู้คดีได้ ยิ่งกว่านั้น ข้อบกพร่องของระบบไต่สวนได้เป็นเหตุชักนำให้เกิดวิธีการค้นหาความจริงโดยการทรมานร่างกายของผู้ถูกไต่สวนให้กล่าวความสัตย์ เพื่อขจัดข้อบกพร่องของการดำเนินคดีอาญาในระบบดังกล่าว จึงมีการแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี ออกจากกัน ในองค์กรในการดำเนินคดีอาญาที่ต่างหากจากกันเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ พร้อมกันนั้นก็ให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหา (ผู้ต้องหาและจำเลย) เพื่อให้โอกาสแก้ข้อหาและต่อสู้คดีได้ด้วย และสุดท้ายด้วยการให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าว เป็นเหตุให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นสภาพการเป็นวัตถุแห่งการซักฟอกและกลายเป็น “ประธานในคดี”

เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้ถูกยกระดับขึ้นเป็นประธานในคดีในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง มีสิทธิต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นในระดับกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ECHR) หรือในระดับกฎหมายภายในประเทศ เช่น รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ หรืออาจเป็นแนวคำวินิจฉัยของศาล เป็นต้น ในส่วนของประเทศไทยนั้น มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

---

¹ คณิต ฌ นคร ก. (2549). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. น. 135

พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด ซึ่งบัญญัติที่รับรองถึงสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานี้ ไว้ดังนี้

มาตรา 39 วรรคสอง บัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

มาตรา 40 (4) บัญญัติว่า ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

มาตรา 40 (7) บัญญัติว่า ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

มาตรา 29 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกฎหมายที่บัญญัติจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานในการรวบรวมพยานหลักฐาน รวมตลอดถึงวิธีพิจารณาคดีของศาล และในขณะเดียวกันก็เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยในแง่ที่ว่า หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการดำเนินการต่างๆ ที่จะกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เจ้าพนักงานก็ไม่มีอำนาจดำเนินการได้ อันเป็นการป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างหนึ่ง อีกทั้ง หลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยต่างๆ ก็เป็นหลักการเดียวกันกับที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ ดังจะเห็นได้จาก มาตรา 134/1 บัญญัติว่า ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้ วรรคสองบัญญัติว่า คดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ และมาตรา 172 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจกรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม ในระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐนั้น มีแนวความคิดว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาตามแนวความคิดดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากการที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้มีพนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อส่งให้พนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อศาล และแม้ว่าผู้เสียหายจะมีสิทธิฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง หรือมีสิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ แต่กรณีดังกล่าวกฎหมายก็ยังให้อำนาจของพนักงานอัยการมากกว่าผู้เสียหาย พนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้ผู้เสียหายกระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ หากพนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะทำให้คดีของอัยการเสียหายได้

ในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งมีวิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหานั้น ทุกองค์ประกอบในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล มีหน้าที่ต้องร่วมกันตรวจสอบค้นหาความจริง เพราะเมื่อได้ข้อเท็จจริงที่เป็นความจริงแท้ที่เกิดขึ้นแล้วย่อมส่งผลให้การปรับข้อกฎหมายกับข้อเท็จจริงเพื่อวินิจฉัยคดียอมทำให้คำพิพากษามีความถูกต้อง ตรงกับความจริง และอำนวยความยุติธรรมให้กับสังคม พยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานวัตถุ หรือพยานเอกสารใดๆ จึงมีความสำคัญ และต้องได้รับการรวบรวมเป็นพยานหลักฐานเพื่อใช้พิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยทั้งสิ้น พนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับความผิด รวมถึงพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหา ในฐานะที่เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งด้วย

โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1² เป็นบทบัญญัติที่บัญญัติขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2551 ระบุให้อำนาจของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ

² มาตรา 131/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลายปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวน

เพิ่มขึ้นจากเดิม คือ มีอำนาจแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาได้ โดยอาจเก็บตัวอย่างจากร่างกายไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เพราะพยานหลักฐานประเภทนี้มีความน่าเชื่อถือเป็นอย่างมากและมีความแน่นอนในตัวเอง การให้ปากคำของพยานบุคคลอาจมีข้อจำกัดทางด้านการจดจำหรือเป็นการให้การโดยมีอคติ แต่วัตถุพยานนั้นมีความชัดเจนแน่นอนในตัวเอง เช่น สารเคมี สารพิษในร่างกาย หรือสารพันธุกรรม เป็นต้น สามารถเชื่อมโยงได้ว่าเป็นของบุคคลใด เกี่ยวข้องกับหลักฐานที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่

แต่มาตรา 131 วรรคสอง กำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนไว้ว่า ต้องเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี และต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา ก่อนดำเนินการ รวมถึงกำหนดข้อสันนิษฐานเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหาหากไม่ให้ความยินยอม จึงเป็นการจำกัดอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับหลักการค้นหาความจริงตามแนวคิดของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งมีวิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา ที่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นพนักงานตำรวจ อัยการ หรือศาล มีหน้าที่ร่วมกันค้นหาความจริง เมื่อความผิดอาญาเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง การดำเนินการของเจ้าพนักงานในชั้นก่อนฟ้องคดี จึงควรที่จะสามารถตรวจสอบรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงให้ได้มากที่สุด อันจะส่งผลถึงการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการได้อย่างรอบคอบและถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการสั่งไม่ฟ้อง สั่งฟ้อง หรือสั่งให้หาพยานหลักฐานเพิ่มเติม หากพยานหลักฐานที่รวบรวมได้มีความชัดเจน เช่น พยานบุคคล พยานวัตถุ บุคคลผู้บริสุทธิ์หรือไม่เกี่ยวข้องที่ตกเป็นผู้ต้องหาอาจไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล หรือพยานหลักฐานมีความชัดเจนในระดับว่าหากสั่งฟ้องคดีไปแล้ว ศาลสามารถนำพยานหลักฐานดังกล่าวมาพิจารณาลงโทษได้ อันเป็นการลดคดีที่ขึ้นสู่ศาลโดยไม่จำเป็น หรือลดคดีที่ศาลยกฟ้อง เพราะพยานหลักฐานไม่เพียงพอได้อีกด้วย

ตามแนวคิดที่รัฐเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองนั้น เมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้น มีผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา สิ่งที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรกคือการแสวงหาพยานหลักฐานในคดี การใช้อำนาจรัฐในการหาพยานหลักฐานจึงย่อมต้องกระทบสิทธิผู้ถูกกล่าวหา

ผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี.

บ้างเป็นปกติธรรมดา แต่ก็ไม่ใช่ว่ารัฐจะมีอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆ ในคดีอย่างไม่จำกัด เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาในฐานะเป็นประชาชนในคดี ไม่ใช่วัตถุในการชักฟอกอย่างในสมัยก่อน ดังนั้น การแสวงหาพยานหลักฐานจึงย่อมทำได้ทราบเท่าที่ไม่ทำให้ฐานะการเป็นประชาชนในคดีต้องสูญเสียไป และเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 131/1 แล้วจะเห็นได้ว่า มาตราดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนไว้เป็นลำดับขั้นตอน คือ ต้องกระทำเมื่อมีความจำเป็น และกระทำเท่าที่จำเป็นโดยใช้มาตรการให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด ดังจะเห็นได้จากที่มาตรา 131/1 ใช้คำว่า เท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ อีกทั้งต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น อันเป็นการยืนยันถึงหลักการเคารพในสิทธิของผู้ต้องหาในฐานะประชาชนในคดี ไม่ได้มีฐานะเป็นกรรมในคดีหรือเป็นวัตถุแห่งการชักฟอก ที่จะแสวงหาหลักฐานจากตัวผู้ต้องหาอย่างไรก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด การกำหนดเงื่อนไขของในเรื่องอัตราโทษและเงื่อนไขความยินยอมของผู้ต้องหาในการเก็บส่วนประกอบของร่างกายไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงข้อสันนิษฐานเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหา จึงไม่สอดคล้องกับการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา ตามแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ที่ทุกองค์ประกอบในกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่ต้องร่วมกันตรวจสอบค้นหาความจริง

นอกจากนี้ การใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ตามมาตรา 132 มีวัตถุประสงค์ “เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน” โดยการตรวจ ค้น เรียก และยึด วัตถุสิ่งของต่างๆ และรวมถึงการทำภาพถ่าย แผนที่ พิมพ์ลายนิ้วมือ พิมพ์ลายนิ้วเท้า เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาตามมาตรา 131/1 และการรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา 132 เป็นเรื่องเดียวกัน เพียงแต่มาตรา 131/1 ได้กำหนดรายละเอียดและวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเท่านั้น ทั้งนี้ “เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน” เช่นเดียวกันนั่นเอง

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยสอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่มีวิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องร่วมกันตรวจสอบความจริง และหนึ่งในการตรวจสอบความจริงนั้นก็คือการแสวงหาพยานหลักฐานในขั้นก่อนฟ้องคดี เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องครบถ้วน อันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ จึงควรแก้ไขมาตรา 131/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยตัดข้อความที่ระบุความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี และข้อความในส่วนที่ผู้ต้องหาต้องให้ความยินยอม รวมถึงบทสันนิษฐานที่เป็นผลร้ายหากไม่ให้ความยินยอม อันเป็นผลต่อเนื่องจากการกำหนดเงื่อนไขความยินยอมดังกล่าวออก เนื่องจากไม่มีความจำเป็นต้องเขียนไว้ และนำบทบัญญัติ

ที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายมารวมไว้ในมาตรา 132 เนื่องจากเป็นเรื่องเดียว

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีของกฎหมาย ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ในการพิจารณาคดีอาญา
2. เพื่อศึกษาหลักการ และแนวคิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิธีการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในชั้นสอบสวนฟ้องร้องของต่างประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหา ว่ามีหลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือบทบัญญัติของกฎหมายให้นำมาใช้หรือไม่ อย่างไร
4. วิเคราะห์แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาคดีอาญา กับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาของต่างประเทศและของประเทศไทย
5. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหา เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ในฐานะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี พร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อำนาจดังกล่าว

1.3 สมมติฐาน

ตามแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ที่มีวิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา ทุกฝ่ายไม่ว่าตำรวจ อัยการ หรือศาล มีหน้าที่ต้องร่วมกันค้นหาความจริงแท้ในคดี การใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆ รวมถึงการแสวงหาหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหา จึงเป็นการค้นหาความจริงแท้ในคดี ดังนั้น การที่มาตรา 131/1 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดเงื่อนไขจำกัดอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาว่าต้องเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี และผู้ต้องหาต้องให้ความยินยอม รวมถึงบทสันนิษฐานเป็นผลร้ายหากไม่ให้ความยินยอม จึงเป็นการเขียนกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดและวิธีการค้นหาความจริงดังกล่าว อีกทั้งไม่มีความจำเป็นต้องเขียนเรื่องความยินยอมไว้ เพราะการใช้อำนาจรัฐในการค้นหาความจริง ไม่อาจกระทำได้ตามอำเภอใจหรือไม่มีข้อจำกัด แต่ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในฐานะประธานในคดี ดังจะเห็นได้จากข้อความในมาตรา 131/1 นั้นเอง

จึงสมควรแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง โดยยกเลิกข้อความในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราโทษจำคุกเกินสามปี และในส่วนของความยินยอมของผู้ต้องหา รวมถึงข้อสันนิษฐานอันเป็นผลจากเงื่อนไขความยินยอมดังกล่าว

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาระบบและแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในชั้นก่อนฟ้องคดี
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการแสวงหาหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาในต่างประเทศ
3. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการแสวงหาหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาของพนักงานสอบสวนในประเทศไทย

1.5 วิธีการศึกษา

ทำการศึกษาวิเคราะห์โดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมาย ทฤษฎี แนวความคิดที่เกี่ยวกับการตรวจสอบและค้นหาความจริงในคดีอาญา การแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน ขั้นตอนในการรวบรวมหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จากนั้นทำการวิเคราะห์ถึงแนวความคิดในการดำเนินคดี ทั้งนี้จะมีการศึกษากฎหมายต่างประเทศด้วย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิดการดำเนินคดีอาญา การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาในชั้นก่อนฟ้องคดี ในฐานะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี
2. ให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ และขอบเขตของการแสวงหาหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาของต่างประเทศ
3. เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง